

HISTORISCH HOEKJE

De honderdste verjaardag van prof.dr. B.G. Ziedses des Plantés op 31 mei 2002 in Utrecht

Op 7 januari 2002 zou de neuroloog/neuroradioloog prof.dr. B.G. Ziedses des Plantés, uitvinder van o.a. de planigrafie en de subtractie (zie zijn uitvoerige levensbeschrijving in de vorige MemoRad), 100 jaar geworden zijn. Dit feit werd herdacht met een symposium op vrijdagmiddag 31 mei 2002 in het Universitair Medisch Centrum te Utrecht. Er was een goede opkomst: ongeveer 80 personen. Onder de aanwezigen vele emeriti en oudere radiologen, een delegatie van het bestuur van onze vereniging, de volledige redactie van MemoRad, en niet-radiologische bezoekers, zoals de vertegenwoordigers van de Röntgenmusea te Remscheid en Brussel en het Academisch Museum van Utrecht. Voorts ook 18 leden van de familie Ziedses des Plantés.

Het programma werd geopend door de voorzitter van onze vereniging, dr. F.H. Barneveld Binkhuysen, die een duidelijk overzicht gaf van het werk van prof. Ziedses des Plantés, zijn vele uitvindingen en zijn grote belang voor onze vereniging en voor de ontwikkeling van de neuroradiologie. Daarna gaf de heer Ulrich Hennig, directeur van het Röntgenmuseum te Remscheid, een lezing over die eerdere zeer nauwkeurige en creatieve wetenschapper, prof. W.C. Röntgen – met name over diens brede belangstelling en Europese geaardheid. Immers, Röntgen woonde en werkte in talrijke plaatsen en universiteiten in heel Europa. Als derde was aan de beurt dr. R. van Tiggelen, militair radioloog in ruste en curator van het Belgisch Museum voor Radiologie in Brussel. Hij begon met een film van een kwartier over de fysische eigenschappen en parallellen van licht en röntgenstraling. Vervolgens gaf hij een boeiende lezing over de zoektocht naar de derde dimensie, waarbij hij unieke originele brieven en artikelen van o.a. Ziedses liet zien uit de eerste helft van de vorige eeuw. Ook toonde hij een foto en een kort filmpje van het eerste internationale congres voor neuroradiologie in 1939 te Antwerpen. We beschikken over zijn integrale lezing; hopelijk kan deze nog eens in MemoRad gepubliceerd worden.

Als laatste voor de pauze kwam de meester zelf aan het woord. De Historische Commissie had een samenvatting van een halfuur gemaakt van twee interviews met prof. Ziedses. Het eerste interview werd afgenomen in 1982 door de Nijmeegse neuroloog, prof.dr. B.P. Schulte. Het tweede interview stamt uit 1991 – Ziedses was toen 89 jaar oud – en werd afgenomen door prof.dr. G. Rosenbusch en prof.dr. M. Oudkerk. Nauwkeurig formulerend en helder vertelt Ziedses over zijn levensloop, zijn vindingen, de ontwikkeling van zijn gedachten. Opvallend zijn daarbij zijn grote didactische gaven, zijn heldere denkwijze, zijn precisie, en ook zijn compassie met zijn medemens en zijn grote bescheidenheid.

Na een korte pauze kreeg prof.dr. J. Valk het woord. Hij liet een flitsend exposé de revue passeren met fraaie foto's, bijzondere ziektebeelden, onverwachte wendingen, zoals een doorlichting met de zaklantaarn, en veel 'inside-information' over de persoon en het werk van Ziedses. In de Valeriuskliniek heeft Valk met Ziedses samengewerkt. Ook deze lezing komt binnenkort hopelijk in MemoRad.

Onder de intrigerende titel "Er is meer dan de planigraaf" vertelde dr. George Ziedses des Plantés over de talrijke andere vindingen van zijn vader. Hij liet originele documenten en technische tekeningen van zijn vader zien, en dia's van de apparatuur zoals die in het Wilhelmina Gasthuis te Amsterdam in de jaren

zestig in werking was. Hij had zelfs twee van de originele apparaten bij zich, waarmee het publiek mocht experimenteren. Dit waren de lichtkast voor seriescopie uit 1931 (een soort pixel-shift avant la lettre) en de lineaire multitomograaf. Eenvoudig en ingenieus was het kenmerk van de uitvindingen.

Ten slotte verplaatste het gezelschap zich naar de lichtgang van de afdeling Radiologie, waar de replica van het originele planigrafiestatief stond opgesteld. Het origineel bevindt zich in het museum in Remscheid. In 1990 zijn pogingen ondernomen het origineel naar Nederland te krijgen, doch ten slotte is het besluit gevallen dat het in Remscheid moest blijven. Inderdaad een zeer geschikte plaats, omdat het in dit mooie en ruime museum in de vaste collectie tentoongesteld wordt en zodoende te allen tijde toegankelijk is voor het publiek. Onze vereniging heeft toen besloten een kopie op ware grootte te laten vervaardigen. Deze was klaar in 1995 en bevond zich sindsdien jaren in de reizende tentoonstelling door Europa. De beslissing of deze replica nu in het AMC moest staan dan wel in Utrecht was moeilijk. Ziedses bedacht de uitvinding als eerstejaars student in 1922 en ging daar naderhand mee verder als assistent-neurologie in 1931. Hij vervaardigde en gebruikte het toestel voor het eerst in Utrecht. Daarna is het met hem meegegaan naar Amsterdam, waar het nog jaren in gebruik is geweest en waar technici (Dick Meijer en Arie van Delft) van het röntgenlaboratorium (zoals dat indertijd nog heette) van het W.G. er veel aan verbeterd en gerepareerd hebben. Ten slotte is voor Utrecht gekozen. De heer Hennig, die de kopie met een authentiek röntgenbuisje uit de jaren dertig in de hoek van de wachtkamer installeerde, overhandigde het symbolisch aan voorzitter Barneveld Binkhuysen, die het toestel onthulde. Vervolgens werd het in bruikleen gegeven aan prof. Mali van de afdeling Radiologie te Utrecht. De dag werd besloten met een geanimeerde receptie, aangeboden door de radiologieafdeling. Het was een ware reünie: na het symposium, dat bij de aanwezigen vele oude herinneringen boven bracht aan de tijd dat ze zelf dagelijks met planigrafie, subtractie, enz., werkten, ontmoette men oude vrienden en collegae. Opvallend was wel dat de jonge garde radiologen verstek liet gaan. Enerzijds begrijpelijk: zij kennen de derde dimensie maar al te goed via CT en MRI en ook wel echografie. De radiologen halverwege de vorige eeuw moesten het doen met de slimme uitvindingen van Ziedses des Plantes, Bartelink, Bocage, enz. Anderzijds is het wel kenmerkend voor onze vereniging, waarin de interesse van de jonge leden sterk divergeert van die van de oudere en oud-leden, zoals onze aftredende secretaris Roel van Dijk in de vorige MemoRad opmerkte. In ieder geval was deze middag een goede impuls voor het historisch besef en voor de cohesie onder een deel van de leden. We blijven proberen een brug te slaan naar alle leden, dus ook naar de jongere.

De Historische Commissie

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.